

Téma 2: Legislativní vymezení krizového řízení

Cíl: Seznámit studenty s právním rámcem krizového řízení v ČR,
objasnit základní zákony, právní normy, pojmy a vazby mezi nimi.

Úkoly pro samostatnou práci:

Prostudovat:

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení,
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému.

Studijní literatura:

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení,
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému
- JURENKA, Miroslav; MALACHOVÁ, Hana; URBAN, Rudolf. *Krizové řízení*
I. Skripta. Brno: Univerzita obrany, 2016, 129 s. ISBN 978-80-7231-379-2. (vybrané kapitoly)

Obsah:

Úvod

1. Právní architektura krizového řízení, základní pojmy.
2. Krizové stavy v ČR podle platných zákonů.

Závěr

Úvod

Znalost právních norem je základním a zcela nezbytným předpokladem pro reálné řešení rozsáhlých mimořádných událostí a krizových situací. Právní normy přesně specifikují povinnosti jednotlivých subjektů, ale také jejich pravomoci a odpovědnost.

1. Právní architektura krizového řízení, základní pojmy.

Legislativa krizového řízení v ČR tvoří nedílnou součást právních norem v oblasti bezpečnosti a obrany státu. Významný přelom v historii byl rok 1999 a 2000, kdy byl přijat tzv. „balíček krizových zákonů.“

- Zákon č. 240/2000 Sb., o *Krizovém řízení*.
- Zákon č. 238/2000 Sb., o *HZS*.
- Zákon č. 239/2000 Sb., o *IZS*.
- Zákon č. 241/ 2000 Sb., o *Hospodářských opatřeních pro krizové stavy*.

HIERARCHICKÁ STRUKTURA PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ČR



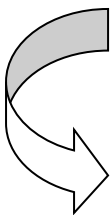
Základní legislativa krizového řízení

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR,
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky - definuje nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav, Bezpečnostní radu státu,
- Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému (IZS) - definuje integrovaný záchranný systém, mimořádné události, záchranné a likvidační práce, ochranu obyvatelstva, zařízení civilní ochrany, věcnou a osobní pomoc, specifikuje použití a složky systému, postavení a úkoly ústředních a územních orgánů, organizaci záchranných a likvidačních prací v místě zásahu, práva a povinnosti právnických, podnikajících fyzických osob a fyzických osob při mimořádných událostech, výjimky, sankce, náhrady, finanční zabezpečení integrovaného záchranného systému,

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (tzv. krizový zákon) - definuje základní pojmy krizových opatření, vymezuje stav nebezpečí, definuje krizové orgány jednotlivých stupňů, popisuje povinnosti a práva krizových orgánů krizových stavů, práva a úkoly za povinnosti právnických a fyzických osob, sankce při nesplnění povinností, řízení k náhradám výdajů, škod apod.
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů - vymezuje základní pojmy hospodářských opatření pro krizové stavy, vymezuje působnost ústředních a územních orgánů v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, charakterizuje systém nouzového hospodářství a hospodářské mobilizace včetně regulačních opatření,

Další související právní normy

- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky - popisuje použití Armády ČR při mimořádných událostech a krizových stavech,
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky - udává povinnosti samosprávy,
- Zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon - zabývá se odvodním řízením,
- Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon - řešení povodní,
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS - havarijní plán, koordinace zásahu orgány samosprávy,
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva,
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení §27 a §28 krizového zákona - hovoří o krizovém plánu,
- Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 281/2001 Sb., kterou se provádí krizový zákon - hovoří o plánech krizové připravenosti určených škol,
- Vyhláška Státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění HOPKS



Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

- souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení, zaměřených

- na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a
- na plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s:
 1. přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo
 2. ochranou kritické infrastruktury.

Krizovou situací je mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu („krizový stav“).

Kritickou infrastrukturou je prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušením jeho funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.

prováděcí předpisy

- K zákonu č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

č.463/2000 Sb., Nařízení vlády o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění novely č.527/2002 Sb.

č.328/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění novely č.429/2003 Sb.

č.380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

- K zákonu č.240/2000 Sb., o krizovém řízení

č.462/2000 Sb., Nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění novely č.36/2003 Sb.

č.75/2001 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví báňsko-technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl pro využití při krizových situacích pro uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol

č.281/2001 Sb., Vyhláška, kterou se provádí § 9 odst.3 písm. a) zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění novely č.237/2003 Sb.

- K zákonu č.241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

č.498/2000 Sb., Vyhláška Správy státních hmotných rezerv o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

PRÁVNÍ ASPEKTY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ STÁTU

- ☐ krizová opatření v rámci krizového řízení státu provádějí zpravidla orgány státní správy,
- ☐ krizová opatření se zpravidla realizují i prostřednictvím omezování zájmu jednotlivce před veřejnými zájmy,
- ☐ stát musí zabezpečit, aby ani v krizových situacích nedošlo k bezpráví a musí garantovat aspoň nejnutnější rozsah práv a svobod,
- ☐ proto musí už před vznikem krizové situace na území státu existovat právní úprava přesně vymezující čas, způsob a rozsah zásahu do práv a svobod občanů,
- ☐ krizové řízení státu je založeno na zvláštním mechanismu výkonu veřejné moci:
 - uplatňování specifických prostředků výkonu veřejné moci (*určitá mocenská oprávnění státních orgánů a dalších subjektů*)
 - specifické institucionální zabezpečení státu (*bezpečnostní systém*)
- ☐ Úlohou státu v období krizových stavů tedy je:
 - garantovat nezbytně nutný rozsah práv a svobod občanů

- chránit občany před bezprávím,
- materiálně a technicky pomáhat občanům překonávat důsledky krizového jevu,
- vytvořit podmínky pro přežití občanů,
- uvolnit dočasné síly, prostředky a zdroje na řešení krizového jevu.

❑ Legislativa představuje:

- tvorbu právních norem,
- činnost zákonodárných sborů,
- zákonodárnou moc (*zákonodárství*).

❑ Legislativní proces se uskutečňuje těmito kroky:

- zákonodárná iniciativa (vláda, výbory parlamentu, poslanci),
- připomínkování a projednání návrhu,
- hlasování o návrhu a jeho schválení,
- vyhlášení (*publikace*) právní normy.

2. Krizové stavy v ČR podle platných zákonů.

STAV NEBEZPEČÍ

- ❑ Definiuje zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
- ❑ Může se jako bezodkladné opatření vyhlásit, jsou-li

OHROŽENY životy,

zdraví,

majetek,

životní prostředí,

pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu

a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury.

VYHLAŠUJE : - hejtman kraje (v Praze primátor hl. m.)

(O vyhlášení neprodleně informuje vládu, ministerstvo vnitra, sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny též další kraje)

DOBA : - do 30 dnů (se souhlasem vlády ji může hejtman prodloužit)

ROZSAH : -na území kraje, nebo jeho části

NOUZOVÝ STAV

- ❑ Definuje ústavní zákon č. 110 /1998Sb.
- ❑ Je možné vyhlásit v případě
 - živelních pohrom,
 - ekologických nebo průmyslových havárií,
 - nehod
 - nebo jiného nebezpečíkteré ve značném rozsahu ohrožují

životy,

zdraví,

majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

VYHLAŠUJE : - vláda

(v případě nebezpečí z prodlení, může vyhlásit předseda vlády, jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit).

DOBA : - do 30 dnů (doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny)

ROZSAH : - jen pro určité území státu.

OBSAH : - současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva a v jakém rozsahu se omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.

STAV OHROŽENÍ STÁTU

- Definuje ústavní zákon č.110 /1998 Sb.- o bezpečnosti České republiky
- Je možné vyhlásit v případě je-li bezprostředně ohrožena:
 - svrchovanost státu nebo
 - územní celistvost státu anebo
 - jeho demokratické zásady.

VYHLAŠUJE : - parlament na návrh vlády

- K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů

VÁLEČNÝ STAV

Definuje Mezinárodní právo a Ústava České republiky (Článek 43)

- 1) Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení
- (2) Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, již je Česká republika členem.
- (3) Parlament vyslovuje souhlas vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky, s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

Závěr

Legislativní rámec krizového řízení je zaměřena na působnosti a pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace a při jejich řešení (vyjma zajišťování obrany ČR), poskytuje zákonodárství ke krizovým opatřením (krizová legislativa). Je obsahově propojena s legislativou o integrovaném záchranném systému. Ta se především týká přípravy na mimořádné události, záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Má podobu zákonů, nařízení vlády a vyhlášek ministerstev.

